

कनकाई नगरपालिकाद्वारा प्रकाशित

कनकाई राजपत्र

खण्ड: ५ सङ्ख्या: ०१ प्रकाशन मिति: २०८०/०३/१२

नगरसभावाट स्वीकृत मिति २०८०/०३/१०

भाग - १

सूर्तिजन्य पदार्थ (बिक्री, वितरण र सेवन गर्न

नियन्त्रण र निषेध गर्ने) ऐन, २०८०

प्रस्तावना:

धूम्रपान तथा सूर्ति सेवन मानव स्वास्थ्यको लागि अत्यन्त हानीकारक भएको र धूम्रपान तथा सूर्ति सेवनले मानवजीवनको आर्थिक, सामाजिक र सांस्कृतिक क्रियाकलापमा समेत नकारात्मक असर पार्ने भएकोले सो कार्यलाई नियन्त्रणगरी सर्वसाधारण जनताको स्वास्थ्य, सुविधा र आर्थिक हितको अभिवृद्धि गर्न सूर्तिजन्य पदार्थको व्यवस्थितबिक्री, वितरणतथा सेवन गर्ने कार्यलाई नियन्त्रण तथा निषेध गर्ने सम्बन्धमा कानूनी व्यवस्था गर्न वाञ्छनीय भएकोलेस्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ को दफा १०२ले दिएको अधिकार प्रयोग गरि कनकाई नगरपालिकाको नगर सभाले यो ऐन जारी गरेको छ।

भाग १

खण्ड: ५

सङ्ख्या: १

मिति: २०८०/०३/१२

परिच्छेद-१

प्रारम्भिक

१. **संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ:** (१) यस ऐनको नाम कनकाई नगरपालिका सूर्तिजन्य पदार्थ (बिक्री, वितरण र सेवन गर्न नियन्त्रण र निषेधगर्ने) ऐन, २०८०" रहेको छ ।
(२) यो ऐन स्थानिय राजपत्रमा प्रकाशन भएको मिति देखि लागु हुनेछ ।

२. **परिभाषा:** विषय वा प्रसङ्गले अर्को अर्थ नलागेमा यस ऐनमा-
- क) "उत्पादक" भन्नाले सूर्तिजन्य पदार्थको उत्पादक सम्झनु पर्छ ।
ख) "नगरपालिका" भन्नाले नगरपालिका सम्झनु पर्दछ ।
ग) "उप प्रमुख" भन्नाले कनकाई नगरपालिकाको उप प्रमुख सम्झनु पर्दछ ।
घ) " कार्यालय" भन्नाले कनकाई नगरपालिका नगरकार्यपालिकाको कार्यालय सम्झनु पर्दछ ।
ङ) "धूम्रपान" भन्नाले चुरोट, बिँडी, सिगार, तमाखु, सुल्फा, कक्कड, सूर्ति वा यस्तै प्रकारका अन्य पदार्थसेवनगर्ने काम सम्झनु पर्छ ।
च) "प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत" भन्नाले कनकाई नगरपालिका नगरकार्यपालिकाको प्रमुख प्रशासकीयअधिकृत सम्झनु पर्दछ ।
छ) "निरीक्षक" भन्नाले दफा १० बमोजिम तोकिएको व्यक्ति सम्झनु पर्छ ।
ज) "व्यवस्थापक" भन्नाले सम्बन्धित कार्यालयको प्रमुख भई काम गर्ने वा प्रमुखको अख्तियारी बमोजिमकार्य गर्ने व्यक्ति सम्झनु पर्दछ ।
झ) "समिति" भन्नाले दफा १४ बमोजिम गठित सूर्तिजन्य पदार्थ नियन्त्रण तथा निषेध समिति सम्झनु पर्छ ।
ञ) "सार्वजनिक स्थल" भन्नाले दफा ३ मा तोकिए बमोजिमको स्थल सम्झनु पर्छ ।
ट) "सूर्तिजन्य पदार्थ" भन्नाले धूम्रपान वा सूर्ति सेवनको निमित्त बनाइएको वा उत्पादन गरिएको चुरोट, बिँडी, सिगार, तमाखु, सुल्फा, कक्कड, कच्चा सूर्ति, खैनी, गुट्टा, सूर्ति वा यस्तै प्रकारका अन्य सूर्तिजन्यपदार्थ सम्झनु पर्छ ।

सूर्तिजन्य पदार्थ (बिक्री, वितरण र सेवन गर्न नियन्त्रण र निषेध गर्ने) ऐन २०८०

२

ट) "सूर्ति सेवन" भन्नाले खैनी, गुट्खा, सूर्ति वा यस्तै प्रकारका अन्य पदार्थ मुखमा राख्ने, त्यस्तो पदार्थकोनस लिने वा सेवन गर्ने काम सम्झनु पर्छ।

परिच्छेद- २ सूर्तिजन्य पदार्थको नियन्त्रण

३. **सार्वजनिक स्थल मानिने:** (१) देहायको स्थललाई सार्वजनिक स्थल मानिनेछ:-

- (क) सरकारी निकाय, संस्था वा कार्यालय,
- (ख) शिक्षण संस्था, पुस्तकालय, तालीम तथा स्वास्थ्य सम्बन्धी संस्था,
- (ग) सार्वजनिक सवारीका साधन,
- (घ) बालकल्याण गृह, शिशु स्याहार केन्द्र, वृद्धाश्रम, अनाथालय, बाल उद्यान तथा क्लब,
- (ङ) सार्वजनिक शौचालय,
- (च) उद्योग तथा कल कारखानाका कार्यस्थल,

स्पष्टीकरण: यस खण्डको प्रयोजनको लागि "कार्यस्थल" भन्नाले उद्योग तथा कल कारखानाले काम गर्न छुट्याएको कार्यालय वा स्थल सम्झनु पर्छ।

- (छ) चलचित्र घर, सांस्कृतिक केन्द्र तथा नाट्यशाला,
- (ज) होटल, मोटल, रिसोर्ट, रेष्टुरेण्ट, बार, भोजनालय, चमेनागृह, लज, छात्र वा छात्रावास तथा अतिथि गृह,
- (झ) रङ्गशाला, कर्भर्डहल, शारीरिक सुगठन व्यायाम केन्द्र, पौडी पोखरी तथा पुल हाउस,
- (ञ) डिपार्टमेण्टल स्टोर तथा मिनी मार्केट,
- (ट) धर्मशाला तथा धार्मिक स्थल,
- (ठ) सार्वजनिक सवारीका प्रतिकालय तथा टिकट काउण्टर।

२) उपदफा (१) मा उल्लिखित स्थलको अतिरिक्त कुनै ठाउँको महत्व र सम्बेदनशीलतालाई विचार गरी नगरपालिकाले स्थानीय राजपत्रमा सूचना प्रकाशन गरी तोकिदिएको अन्य स्थल समेत सार्वजनिक स्थल मानिनेछ।

४. **सार्वजनिक स्थलमा धूम्रपान तथा सूर्ति सेवन गर्न नहुने:** (१) कसैले पनि सार्वजनिक स्थलमा धूम्रपान तथा सूर्तिसेवन गर्न पाउने छैन।

(२) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि व्यवस्थापकले कारागार, विमानस्थल वा पर्यटकीयस्तरको होटलको कुनै खास ठाउँमा अन्य व्यक्तिलाई प्रतिकूल असर नपर्ने गरी तोकिएको स्थानमा धूम्रपान तथा सूर्तिजन्यपदार्थ सेवन गर्ने र असर गर्नेगरी सेवन गरे तत्काल उजुरी / सूचना गर्न सक्नेछ।

(३) उपदफा (२) बमोजिम धूम्रपान तथा सूर्ति सेवनको लागि छुट्याइएको ठाउँमा कायम गर्नुपर्ने आधारभूत कुराहरु व्यवस्था गर्नुपर्ने र त्यस्तो क्षेत्र स्थापना नभएको सार्वजनिक स्थलमा पूर्ण रूपमासेवन निषेध हुने छ।

५. **सूचना टाँस गर्नु पर्ने:-** व्यवस्थापकले आफूसँग सम्बन्धित सार्वजनिक स्थलकोबारे ठाउँमा धूम्रपान तथा सूर्ति सेवन गर्न नपाउने व्यहोराको सूचना सबैले देखे र पढ्न सक्ने गरी टाँस गर्नु पर्नेछ।

६. **घर तथा निजी सवारी साधनभित्र धूम्रपान गर्न नहुने:** कसैले पनि अन्य व्यक्तिलाई असर पर्ने गरी घर तथा निजीसवारी साधनभित्र धूम्रपान गर्न हुँदैन।

परिच्छेद- ३ सूर्तिजन्य पदार्थको बिक्री वितरणमा निषेध

७. **बिक्री वितरण गर्न निषेध:** (१) यस नगरपालिका भित्र कसैले पनि सूर्तिजन्य पदार्थ बिक्री वितरण गर्न वा गर्न लगाउन वा निःशुल्क उपलब्ध गराउन वा सूर्तिजन्य पदार्थको बिक्री वितरण गर्न पाईने छैन।

(२) कसैले पनि शिक्षण तथा स्वास्थ्य संस्था, बाल कल्याण गृह, शिशु स्याहार केन्द्र, वृद्धाश्रम, अनाथालय रनेपाल सरकार, प्रदेश सरकार वा स्थानीय सरकारले राजपत्रमा सूचना प्रकाशन गरी तोकिदिएको सार्वजनिक स्थलमा सूर्तिजन्य पदार्थ बिक्री वितरण गर्न गराउन पाउने छैन।

(३) कसैले पनि फुटकर रुपमा चुरोट, बिँडी वा सिगारको खिल्ली बिक्री वितरण गर्न पाउने छैन।

(४) कसैले पनि निःशुल्क रुपमा सूतिजन्य पदार्थ वितरण गर्न वा उपहार दिन पाउने छैन।

८. **विज्ञापन तथा प्रायोजन गर्न नपाइने:** उत्पादक लगायत कसैले पनि यस नगरपालिका भित्र पत्रपत्रिका तथारेडियो, टेलिभिजन, एफ.एम., इन्टरनेट, ई-मेल जस्ता विद्युतीय सञ्चार माध्यम, अन्तरक्रिया कार्यक्रम, होर्डिङ्ग बोर्ड, भित्तेलेखन, लोगो, सङ्केत, लेख, दृश्य, आवाज, चिन्ह, व्यक्ति वा अन्य कुनै पनि माध्यमबाट सूतिजन्य पदार्थको विज्ञापन वा प्रवर्द्धन गर्न वा कुनै कार्यक्रम, समाचार वा सूचनासम्प्रेषण वा प्रायोजन गर्न पाउने छैन।

९. **प्रदर्शनमा बन्देज:** (१) कसैले पनि सूतिजन्य पदार्थ प्रति आकर्षण हुने गरी सूतिजन्य पदार्थको सजावट गर्न पाउने छैन।

(२) कसैले पनि सूतिजन्य पदार्थको कुनै तरिकाबाट प्रदर्शन गर्न पाउने छैन।

परिच्छेद ४

निरीक्षण, अनुसन्धान तथा मुद्दा दायरी

१०. **निरीक्षक सम्बन्धी व्यवस्था:** (१) कसैले यस ऐन विपरीत नगरपालिका क्षेत्रभित्र कुनै स्थान वा सार्वजनिक स्थलमा धूम्रपान वा सूति सेवन गरेवा नगरेको वा व्यवस्थापकले यस ऐन बमोजिम गर्नु पर्ने कुराहरु पूरा गरे वा नगरेको सम्बन्धमा निरीक्षण गर्ने काम समेतको लागि प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतले कुनै अधिकृत कर्मचारीलाई निरीक्षकको रुपमा तोक्न सक्नेछ।

(२) निरीक्षकले आफुले गरेको कामको विवरण प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत समक्ष पेश गर्नु पर्नेछ।

(३) यस ऐनमा लेखिएदेखि बाहेक निरीक्षकको अन्य काम, कर्तव्य र अधिकार तोकिए बमोजिम हुनेछ।

सूतिजन्य पदार्थ (बिक्रि, वितरण र सेवन गर्न नियन्त्रण र निषेध गर्ने) ऐन २०८०

५

११. **निरीक्षण गर्न सक्ने:** (१) कसैले यस ऐन विपरीत सार्वजनिक स्थलमा धूम्रपान वा सूति सेवन गरे वा नगरेको सम्बन्धमा निरीक्षकले आफ्नो क्षेत्राधिकारभित्रको जुनसुकै सार्वजनिक स्थलको निरीक्षण गर्न सक्नेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम निरीक्षण गर्दा कसैले सार्वजनिक स्थलमा धूम्रपान वा सूति सेवन गरेको वा बिक्री गरेको नदेखिएमा निरीक्षकले त्यस्तो ठाउँमा धूम्रपान वा सूति सेवन गर्न रोक लगाउन वा बिक्री वितरणमा रोक लगाउन निर्देशन दिन वा तत्काल जरीवाना गर्न सक्नेछ।

(३) उपदफा (२) बमोजिम निरीक्षकले दिएको निर्देशनसबैले पालना गर्नु पर्नेछ।

परिच्छेद ५

सजाय तथा पुनरावेदन

१२. **सजाय:** (१) कसैले यस ऐन विपरीत सार्वजनिक स्थलमा धूम्रपान वा सूति सेवन गरेमा व्यवस्थापकले देहाय बमोजिम सजाय गर्नु पर्नेछ:-

(क) धूम्रपान वा सूति सेवन गर्न तुरुन्त रोक लगाउने र त्यसरी रोक लगाउँदा नमानेमा वा पटक पटक धूम्रपान वा सूति सेवन गरेमा निजलाई त्यस्तो सार्वजनिक स्थलबाट बाहिर निकाल्ने वा पाँच हजार रूपैयाँ जरिवाना वा दुवै सजाय गर्ने।

(ख) धूम्रपान वा सूति सेवन गर्ने व्यक्ति सार्वजनिक स्थलसँग सम्बन्धित व्यक्ति वा कर्मचारी भएमा धूम्रपान वा सूति सेवन गर्न तुरुन्त रोक लगाउने र पटक पटक धूम्रपान वा सूति सेवन गरेमा अनुशासनमा नरहेको सरह मानी निजको सेवा शर्त सम्बन्धी कानून बमोजिम सचेत गराउने वा अन्य विभागिय कारबाही गर्नुपर्ने।

(ग) दफा ८ विपरीतको कुनै काम गरेमा तीस हजार रूपैयाँसम्म जरिवाना गर्न सक्नेछ।

सूतिजन्य पदार्थ (बिक्रि, वितरण र सेवन गर्न नियन्त्रण र निषेध गर्ने) ऐन २०८०

६

(ड) दफा ७ र ९ विपरीतको कुनै काम गरेमा उक्त काम गर्नेलाई प्रथम पटकका लागि दश हजार, दोस्रो पटक भए तीस हजार र तेस्रो पटक भए पचास हजार रूपैयाँ जरिवाना र दर्ता खारेज गर्न सक्नेछ।

(२) उल्लेखित जरिवाना वापत लिएको रकम नगरपालिकाको संचित कोष खातामा जम्मा गर्नु पर्नेछ।

१३. **पुनरावेदन:** निरीक्षकले गरेको कारवाही र जरिवाना उपर प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत समक्ष सात दिन भित्र पुनरावेदन दिन सक्नेछ र प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतले गरेको निर्णय उपर चित्त नबुझ्ने व्यक्तिले सो निर्णय भएको मितिले पैंतीस दिनभित्र सम्बन्धित जिल्ला अदालतमा पुनरावेदन दिन सक्नेछ।

परिच्छेद-६ विविध

१४. **अनुगमन समिति:** सूतिजन्य पदार्थको नियन्त्रण तथा नियमन गर्न तथा यस ऐनको पालना भए नभएको अनुगमन गर्न नगर उप-प्रमुखको संयोजकत्वमा रहेको बजार अनुगमन समितिलाई बजार अनुगमनको अधिकार हुनेछ।

१५. **अनुगमन समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार:** समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछ:-

- (क) सूतिजन्य पदार्थको नियन्त्रण तथा नियमनका लागि अपनाउनु पर्ने नीति तथा सुधार गर्नु पर्ने कानूनको सम्बन्धमा नगर कार्यपालिका समक्ष सुझाव पेश गर्ने,
- (ख) धूम्रपान तथा सूति सेवनलाई निरुत्साहित गर्न यसबाट पर्ने नकारात्मक असरका सम्बन्धमा चेतनामूलक कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने,
- (ग) धूम्रपान तथा सूति सेवनको लतमा लागेकालाई सोबाट छुटकारा दिलाई स्वस्थ जीवन यापनको लागि आवश्यक उपाय अवलम्बन गर्ने,
- (घ) निरीक्षकको काम कारवाहीको अनुगमन तथा मूल्याङ्कन गर्ने,

सूतिजन्य पदार्थ (बिक्रि, वितरण र सेवन गर्न नियन्त्रण र निषेध गर्ने) ऐन २०८०

७

(ड) निरीक्षकको काम कारवाहीको सम्बन्धमा निरीक्षकलाई आवश्यक निर्देशन दिने,
(च) सूतिजन्य पदार्थको आयात, उत्पादन, बिक्री वितरण र उपभोग नियन्त्रण र निषेध गर्नका लागि आवश्यक काम गर्ने,

(छ) व्यवस्थापकको काम कारवाहीको अनुगमन तथा मूल्याङ्कन गर्ने,
(ज) व्यवस्थापकको काम कारवाहीको सम्बन्धमा व्यवस्थापकलाई आवश्यक निर्देशन दिने,
(झ) ऐनले तोके बमोजिमको व्यवस्था कायम बजार अनुगमन गर्ने।

१६. **जफत गरेको सूतिजन्य पदार्थ नष्ट गर्नु पर्ने:** (१) नगरपालिकाले यस ऐन बमोजिम जफत गरेको सूतिजन्य पदार्थ नष्ट गर्नु पर्नेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम सूतिजन्य पदार्थ नष्ट गर्दा मानव स्वास्थ्य तथा वातावरणमा प्रतिकूल प्रभाव नपर्ने गरी नष्ट गर्नु पर्नेछ।

१७. **नियम तथा कार्यविधि बनाउन सकिने:** यस ऐनको उद्देश्य कार्यान्वयन गर्न नगरपालिकाकाले आवश्यकता अनुरूप नियम तथा कार्यविधि बनाई लागू गर्न सक्नेछ।

१८. **सहयोग गर्नु पर्ने:** यस ऐन बमोजिमको कुनै काम कारवाही सम्पादन गर्ने सिलसिलामा व्यवस्थापक वानिरीक्षकले स्थानीय प्रशासनको सहयोग माग गर्न सक्नेछ।

१९. **कार्यविधिको व्याख्या:-** यो कार्यविधिको अन्तिम व्याख्या गर्ने अधिकार नगर कार्यपालिकामा निहित रहनेछ।

२०. **संसोधन, बचाउ र खारेजी:** यो ऐन संसोधन वा खारेज गर्न आवश्यक देखेमा नगर सभाले संसोधन वा खारेज गर्न सक्नेछ। यो ऐनमा लेखिएका कुराहरु संघिय कानून, प्रदेश कानूनसँग बाझिएमा बाझिएको हद सम्म अमान्य हुनेछ।

आज्ञाले
मोहनप्रसाद न्यौपाने
प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत

सूतिजन्य पदार्थ (बिक्रि, वितरण र सेवन गर्न नियन्त्रण र निषेध गर्ने) ऐन २०८०

८